

INFORMACJA SYGNALNA

URZĄD STATYSTYCZNY
W ŁODZI
93-176 Łódź ul. Suwalska 29
tel. 42 6839-100, 6839-101
SekretariatUSLDZ@stat.gov.pl

WARUNKI PRACY I WYPADKI PRZY PRACY W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W 2010 R.

WARUNKI PRACY

Warunki pracy są istotnym zagadnieniem charakteryzującym skalę zagrożeń i rodzaje środków podejmowanych w profilaktycznych działaniach, które wspomagają prowadzenie odpowiedniej polityki w zakresie poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy.

Podstawę opracowania dotyczącego warunków pracy stanowi sprawozdawczość o warunkach pracy, wprowadzona rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 2009 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na 2010 r. (Dz.U. Nr 3, poz. 14 z późn. zm.).

TABL. 1. ZBIOROWOŚĆ OBJĘTA BADANIEM W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W 2010 R. WEDŁUG SEKCJI PKD 2007

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba zatrudnionych w zakładach		
	objętych badaniem	w których w ciągu roku zagrożenia	
		nie wystąpiły	wystąpiły
OGÓŁEM.....	314636	204210	110426
sektor publiczny.....	80294	43624	36670
sektor prywatny.....	234342	160586	73756
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	2234	2027	207
Przemysł.....	171015	95483	75532
w tym:			
przetwórstwo przemysłowe.....	142757	84762	57995
Budownictwo.....	19754	16306	3448
Handel; naprawa pojazdów samochodowych.....	49693	38438	11255
Transport i gospodarka magazynowa.....	16580	10747	5833
Informacja i komunikacja.....	4080	3867	213
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	2320	1424	896
Administrowanie i działalność wspierająca.....	1212	1016	196
Edukacja.....	12865	6746	6119
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	34752	28040	6712
Pozostała działalność usługowa.....	131	116	15

W 2010 r. badaniem warunków pracy objętych było w skali całego kraju blisko 5399,4 tys. osób zatrudnionych w zakładach pracy. Zbiorowość objęta badaniem w województwie łódzkim stanowiła w 2010 r. 314,6 tys. osób.

Spośród osób objętych badaniem warunków pracy w Polsce 2391,8 tys. osób w 2009 r. i 2323,1 tys. osób w 2010 r., było zatrudnionych w warunkach zagrożenia (odpowiednio 45,3% oraz 43,0%). W przypadku województwa łódzkiego liczba osób zatrudnionych w zakładach, w których wystąpiły jakiegokolwiek zagrożenia w 2010 r. wyniosła ponad 110,4 tys. osób i stanowiły one 35,1% badanej zbiorowości (rok wcześniej 36,7%), zatem odsetek osób zatrudnionych w zakładach, w których wystąpiły zagrożenia w województwie łódzkim spadł w porównaniu z rokiem poprzednim o 1,6 pkt. proc., jednocześnie był on zdecydowanie niższy niż przeciętnie w skali kraju.

Spośród wszystkich 110,4 tys. osób zatrudnionych w zakładach, w których w ciągu roku zagrożenia wystąpiły, najwięcej, tj. 58,0 tys. (52,5%) przypadało na zakłady przetwórstwa przemysłowego¹.

Liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia w roku 2010 w porównaniu z rokiem 2009 przeciętnie w Polsce spadła o 2,4%. W województwie łódzkim ich liczba zmniejszyła się z 21,2 tys. osób w 2009 r. do 19,5 tys. osób, tj. o 7,8%.

TABL. 2. ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA WEDŁUG PŁCI

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia					
	ogółem	w tym kobiety		ogółem	w tym kobiety	
		w liczbach bezwzględnych	w % ogółem		w liczbach bezwzględnych	w % ogółem
	2009			2010		
	POLSKA					
OGÓŁEM.....	551488	92025	16,7	528805	89807	17,0
sektor publiczny.....	174314	28739	16,5	156356	26813	17,1
sektor prywatny.....	377174	63286	16,8	372449	62994	16,9
	województwo łódzkie					
OGÓŁEM.....	21164	5814	27,5	19504	5168	26,5
sektor publiczny.....	5176	1150	22,2	5270	1162	22,0
sektor prywatny.....	15988	4664	29,2	14234	4006	28,1

Liczba kobiet zatrudnionych w warunkach zagrożenia w Polsce zmniejszyła się o 2,4%, natomiast w województwie łódzkim odnotowano spadek z 5,8 tys. do 5,2 tys., tj. o 11,1%. Odsetek kobiet zatrudnionych w warunkach zagrożenia w Polsce nieznacznie wzrósł (o 0,3 pkt. proc.) i wynosił 17,0%, natomiast w województwie łódzkim zmniejszył się o 1,0 pkt. proc. Pomimo spadku w stosunku do roku 2009, był on znacznie wyższy niż w skali kraju i wynosił 26,5%.

¹ W tablicy 1 zestawiona została całkowita liczba osób zatrudnionych w podmiotach podlegających badaniu, bez względu na fakt, czy w danym podmiocie wystąpiło jakiegokolwiek zagrożenie, czy też nie. Natomiast dane w tablicach 2 i 3 dotyczą wyłącznie osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia.

Spośród 19,5 tys. osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia 77,5% pracowało w sektorze prywatnym. Największy odsetek osób pracujących w warunkach zagrożenia odnotowano w przetwórstwie przemysłowym (60,5%). W transporcie i gospodarce magazynowej zatrudnionych było 7,5% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia, w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej – 6,2%, a w budownictwie – 6,1%. Najmniejszy odsetek zatrudnionych w warunkach zagrożenia w stosunku do ogółu została odnotowana w edukacji oraz pozostałej działalności usługowej (po 0,1%) oraz administrowaniu i działalności wspierającej (0,2%).

Odsetek kobiet zatrudnionych w warunkach zagrożenia z punktu widzenia rodzaju działalności jest zróżnicowany. W 2010 r. wysoki udział kobiet wśród ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia odnotowano w sekcjach: pozostała działalność usługowa (wszystkie zatrudnione osoby w badanych zakładach w tej sekcji to kobiety), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (79,7%) oraz edukacja (65,2%), z kolei najniższy w sekcji budownictwo (1,3%), w górnictwie i wydobywaniu oraz administrowaniu i działalności wspierającej, gdzie nie odnotowano udziału zatrudnionych kobiet.

TABL. 3. ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA WEDŁUG PŁCI I SEKCJI PKD W 2010 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia		
	ogółem	w tym kobiety	
		w liczbach bezwzględnych	w % ogółem
OGÓŁEM.....	19504	5168	26,5
sektor publiczny.....	5270	1162	22,0
sektor prywatny.....	14234	4006	28,1
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	72	11	15,3
Przemysł.....	14278	3540	24,8
w tym:			
przetwórstwo przemysłowe.....	11807	3472	29,4
Budownictwo.....	1198	16	1,3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1083	413	38,1
Transport i gospodarka magazynowa.....	1471	166	11,3
Informacja i komunikacja.....	50	20	40,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	66	11	16,7
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	42	-	-
Edukacja.....	23	15	65,2
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	1209	964	79,7
Pozostała działalność usługowa.....	12	12	100,0

Udział faktycznie zatrudnionych w warunkach zagrożenia w ogólnej liczbie osób zatrudnionych w zakładach, w których w ciągu roku wystąpiły zagrożenia zmniejszył się z 18,3% w 2009 r. do 17,7% w roku 2010.

TABL. 4 ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA WEDŁUG GRUP I NASILENIA ZAGROŻENIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Zagrożenia związane		
		ze środowiskiem pracy	z uciążliwością pracy	z czynnikami mechanicznymi
OGÓŁEM				
OGÓŁEM..... 2009	21164	11543	6820	2801
2010	19504	11250	5676	2578
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	72	24	10	38
Przemysł.....	14278	9282	3057	1939
w tym:				
przetwórstwo przemysłowe	11807	8323	1708	1776
Budownictwo	1198	564	460	174
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	1083	557	274	252
Transport i gospodarka magazynowa	1471	125	1261	85
Informacja i komunikacja	50	-	40	10
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	66	44	-	22
Administrowanie i działalność wspierająca	42	2	-	40
Edukacja	23	-	18	5
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	1209	652	544	13
Pozostała działalność usługowa.....	12	-	12	-
NA 1000 ZATRUDNIONYCH				
OGÓŁEM..... 2009	67,4	36,8	21,7	8,9
2010	62,0	35,8	18,0	8,2
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	32,2	10,7	4,5	17,0
Przemysł.....	83,5	54,3	17,9	11,3
w tym:				
przetwórstwo przemysłowe	82,7	58,3	12,0	12,4
Budownictwo	60,6	28,6	23,3	8,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	21,8	11,2	5,5	5,1
Transport i gospodarka magazynowa	88,7	7,5	76,1	5,1
Informacja i komunikacja	12,3	x	9,8	2,5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	28,4	19,0	x	9,5
Administrowanie i działalność wspierająca	34,7	1,7	x	33,0
Edukacja	1,8	x	1,4	0,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	34,8	18,8	15,7	0,4
Pozostała działalność usługowa.....	91,6	x	91,6	x

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

Na korzystniejsze warunki pracy w podmiotach gospodarki narodowej w województwie łódzkim w porównaniu z podmiotami w skali kraju, wyraźnie wskazuje liczba osób faktycznie zatrudnionych w warunkach zagrożenia w przeliczeniu na 1000 zatrudnionych objętych badaniem (zatrudnieni w warunkach zagrożenia liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego)².

² Wskaźnik bierze pod uwagę zmiany zarówno w grupie osób pracujących w warunkach zagrożenia, jak i w ogólnej liczbie osób zatrudnionych w badanych podmiotach, stanowiących punkt odniesienia.

Omawiany wskaźnik wyniósł w 2010 r. dla Polski 97,9 osoby (w 2009 r. – 104,4 osoby), podczas gdy w województwie łódzkim przyjmował znacznie niższe wartości i kształtował się na poziomie 62,0 osoby (w 2009 r. – 67,4 osoby).

Zarówno w skali całego kraju, jak i województwa łódzkiego najwięcej zagrożeń w pracy związanych było ze środowiskiem pracy, a w dalszej kolejności z uciążliwością pracy i czynnikami mechanicznymi, tj. pracą z niebezpiecznymi maszynami.

W skali województwa łódzkiego wskaźnik osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia w przeliczeniu na 1000 osób (zatrudnionych) w odniesieniu do poszczególnych zagrożeń zmniejszył się we wszystkich kategoriach: ze względu na zagrożenia związane ze środowiskiem pracy z 36,8 do 35,8 osób, związanych z uciążliwością pracy z 21,7 do 18,0 osób, a w przypadku zagrożeń związanych z czynnikami mechanicznymi z 8,9 do 8,2.

Analiza warunków w miejscu pracy mierzona liczbą osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia wskazuje, że najwięcej zagrożeń związanych było ze środowiskiem pracy (przekroczenie norm polskich, norm higienicznych), które dotyczyły odpowiednio 11,5 tys. osób w roku 2009 i 11,3 tys. osób w roku 2010 (spadek o 2,5%). Zagrożenia związane z uciążliwością pracy, tj. czynniki szkodliwe występujące w procesie pracy dotyczyły ponad 5,7 tys. osób (spadek o 16,8%), a liczba osób zagrożonych czynnikami mechanicznymi wyniosła 2,6 tys. (spadek o 8,0%).

W podziale na sekcje najwyższy odsetek osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia wszystkimi czynnikami przypadł na przetwórstwo przemysłowe. W warunkach zagrożenia związanego ze środowiskiem pracy w tej sekcji zatrudnionych było 74,0% osób, z uciążliwością pracy – 30,1%, a z czynnikami mechanicznymi – 68,9%. Zagrożenia związane ze środowiskiem pracy nie wystąpiły w trzech sekcjach: edukacji, informacji i komunikacji oraz pozostałej działalności usługowej. W administrowaniu i działalności wspierającej oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, nie odnotowano żadnych osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia związanego z uciążliwością pracy a jedyną sekcją, w której nie odnotowano osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia związanego z czynnikami mechanicznymi była pozostała działalność usługowa.

Ze szczegółowej analizy zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia wynika, że zdecydowanie najczęstszym zagrożeniem spośród czynników związanych ze środowiskiem pracy był hałas, na który w 2010 r. narażonych było 24,9 osób przypadających na 1000 zatrudnionych objętych badaniem (w 2009 r. 26,2 osób), w tym w przemyśle 42,4 osób (w 2009 r. 44,5 osób) – zatrudnieni liczeni tyle razy, na ile czynników są narażeni. Kolejne, choć już nie tak znaczne zagrożenie, stanowiły pyły przemysłowe (zwłókniające, rakotwórcze i inne), na które w 2010 r. narażonych było 3,1 osób na 1000 zatrudnionych (w 2009 r. 3,9 osób), w tym w przemyśle 4,8 osoby (w 2009 r. 6,3 osób), natomiast trzecim pod względem intensywności zagrożeniem był mikroklimat zimny. Wskaźnik liczby osób zagrożonych pracą w pomieszczeniach o temperaturze poniżej 14°C i wilgotności powietrza powyżej 65% wyniosła w 2010 r. 2,2, a w przemyśle wskaźnik zagrożenia mikroklimatem zimnym w 2010 r. wyniósł średnio 3,7 osoby na 1000 zatrudnionych.

TABL. 5 ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA CZYNNIKAMI SZKODLIWYMI I NIEBEZPIECZNYMI DLA ZDROWIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			W przemyśle		
	2009	2010		2009	2010	
	na 1000 zatrudnionych	2009 =100		na 1000 zatrudnionych	2009 =100	
Zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy	41,1	38,8	94,4	60,9	58,1	95,4
substancje chemiczne	1,7	1,3	76,5	1,1	1,0	90,9
pyły przemysłowe ^b	3,9	3,1	79,5	6,3	4,8	76,2
hałas	26,2	24,9	95,0	44,5	42,4	95,3
wibracja (drgania)	1,3	1,6	123,1	1,3	1,9	146,2
mikroklimat gorący	0,9	1,0	111,1	1,5	1,6	106,7
mikroklimat zimny	2,0	2,2	110,0	3,4	3,7	108,8
promieniowanie jonizujące	0,3	0,2	66,7	0,0	0,0	0,0
promieniowanie laserowe	0,1	0,3	300,0	0,0	0,0	0,0
promieniowanie nadfioletowe	0,1	0,1	100,0	0,0	0,0	0,0
promieniowanie podczerwone	0,2	0,1	50,0	0,1	0,0	0,0
pole elektromagnetyczne	0,9	0,5	55,6	0,3	0,1	33,3
Zagrożenia związane z uciążliwością pracy	24,3	20,6	84,8	28,8	22,0	76,4
nadmierne obciążenia fizyczne	10,8	8,5	78,7	12,2	11,1	91,0
niedostateczne oświetlenie stanowiska pracy	3,2	4,3	134,4	4,7	4,3	91,5
inne czynniki	10,3	7,7	74,8	11,9	6,6	55,5
Zagrożenia czynnikami mechanicznymi .	9,5	8,5	89,5	12,6	11,8	93,7

a Liczeni tyle razy, na ile czynników są narażeni. b Zwłókniające, rakotwórcze i inne.

Wśród zagrożeń związanych z uciążliwością pracy dominują nadmierne obciążenia fizyczne. W 2010 r. liczba osób przypadająca na 1000 zatrudnionych, zagrożonych tym czynnikiem wyniosła 8,5 osób, w tym w przemyśle 11,1 osób (w 2009 r. odpowiednio 10,8 i 12,2 osób na 1000 zatrudnionych).

Również stosunkowo często występowały zagrożenia związane z czynnikami mechanicznymi: w 2010 r. narażonych na nie było 8,5 osób na każde 1000 zatrudnionych (w roku 2009 – 9,5 osób), w tym w przemyśle odpowiednio 11,8 osób (w roku 2009 – 12,6 osób).

W 2010 r. w grupie czynników związanych ze środowiskiem pracy zlikwidowano lub ograniczono 5,6 tys. osobozagrożeń (w 2009 r. – 7,3 tys. osobozagrożeń). Wskaźnik likwidacji tego typu zagrożeń był w 2010 r. niższy niż w 2009 r. i wyniósł odpowiednio 17,7 wobec 23,2 osobozagrożeń na 1000 zatrudnionych. Wskaźnik osobozagrożeń występujących wśród zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy, według stanu na koniec 2010 r., w porównaniu z końcem 2009 r. zmniejszył się z 41,1 do 38,8 osobozagrożeń. W ujęciu absolutnym nastąpił wzrost liczby omawianych osobozagrożeń z 12,1 tys. do 12,2 tys. W 2010 r. dokonano likwidacji lub ograniczenia 4,1 tys. osobozagrożeń związanych z uciążliwym charakterem pracy (w 2009 r. było ich ponad 2,7 tys.), skutkiem czego wskaźnik likwidacji tego typu

zagrożeń w przeliczeniu na 1000 zatrudnionych wzrósł w 2010 r. w stosunku do roku poprzedniego z 8,7 do 13,1 osobozagrożeń. Według stanu na dzień 31 grudnia liczba osobozagrożeń przypadających na 1000 zatrudnionych w warunkach zagrożenia związanych z uciążliwością pracy spadła z 24,3 w 2009 r. do 20,6 w 2010 r. tj. z 7,6 tys. do 6,5 tys.

Stopień likwidacji osobozagrożeń w zakresie zagrożeń czynnikami mechanicznymi, związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi w przeliczeniu na 1000 zatrudnionych w roku 2010 wynosił 2,6 (w 2009 r. – 2,1), natomiast liczba tego rodzaju osobozagrożeń według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. wyniosła 8,5 na 1000 zatrudnionych (przed rokiem 9,5).

TABL. 6 LIKWIDACJA LUB OGRANICZENIE ZAGROŻEŃ

WYSZCZEGÓLNIENIE A – 2010 r. Na 1000 zatrudnionych w danej zbiorowości B – 2009 r. C – 2010 r.	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia				
	w stosunku do których w ciągu roku zagrożenia				stan w dniu 31 grudnia
	zlikwidowano lub ograniczono			ujawnio- no ^a	
	razem	do poziomu zgodnego z normą	ograni- czono		
	osobozagrożenia				
Zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy					
..... A	5567	3671	1896	1833	12208
..... B	23,2	15,2	8,0	8,0	41,1
..... C	17,7	11,7	6,0	5,8	38,8
substancje chemiczne ^b	320	289	31	65	423
pyły przemysłowe ^c	706	575	131	106	975
hałas	2835	1549	1286	1129	7820
wibracja (drgania)	395	350	45	80	495
mikroklimat gorący	283	274	9	156	330
mikroklimat zimny	340	81	259	173	697
promieniowanie jonizujące	42	31	11	7	59
promieniowanie laserowe	26	21	5	5	79
promieniowanie nadfioletowe	31	26	5	1	19
promieniowanie podczerwone	55	50	5	2	39
pole elektromagnetyczne	236	169	67	30	162
inne czynniki chemiczne ^d	298	256	42	79	1110
Zagrożenia związane z uciążliwością pracy środowiskiem pracy					
..... A	4109	3727	382	870	6477
..... B	8,7	6,3	2,3	8,0	24,3
..... C	13,1	11,8	1,2	2,8	20,6
nadmierne obciążenia fizyczne	1474	1345	129	327	2683
niedostateczne oświetlenie stanowiska pracy	427	360	67	319	1361
inne czynniki	2208	2022	186	224	2433
Zagrożenia czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi					
..... A	823	634	189	349	2674
..... B	2,1	1,4	0,8	2,0	9,5
..... C	2,6	2,0	0,6	1,1	8,5

a Łącznie z zagrożeniami nowopowstałymi. b Łącznie z substancjami rakotwórczymi i mutagennymi. c Zwiókniające, rakotwórcze i inne. d Niewymienionymi wyżej.

Innym profilaktycznym przeciwdziałaniem zagrożeniom w miejscu pracy jest ocena ryzyka zawodowego, czyli kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia się stanu zdrowia pracownika w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa. W 2010 r. w województwie łódzkim przeprowadzono ocenę ryzyka zawodowego dla 111,1 tys. osób (w 2009 r. dla 130,0 tys. osób), z czego wyeliminowano bądź ograniczono ryzyko zawodowe występujące w przypadku 36,6 tys. osób (rok wcześniej wśród ponad 42,5 tys. osób). W 2010 r. najwięcej, tj. 22,7 tys. osób objęto działaniami w celu wyeliminowania lub ograniczenia zagrożeń dotyczących ochrony indywidualnej pracownika (w 2009 r. ponad 24,4 tys. osób). W stosunku do 15,2 tys. osób (w 2009 r. do prawie 17,2 tys. osób) zastosowano środki, w celu wyeliminowania lub ograniczenia zagrożeń organizacyjnych. Natomiast środki w zakresie eliminowania i ograniczania ryzyka zawodowego związanego z zagrożeniami technicznymi zastosowano w 2010 r. wobec 11,7 tys. osób, przy blisko 13,4 tys. osób w roku poprzednim.

TABL. 7 ZATRUDNIENI NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO WEDŁUG SEKCJI PKD W 2010 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Prze- prowadzenie oceny ryzyka zawodo- wego	Wyelimi- nowanie lub ogra- niczenie ryzyka zawodo- wego	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego		
			technicz- nie	organiza- cyjne	ochrony indywi- dualnej
w osobach					
OGÓŁEM	111110	36629	11739	15186	22706
sektor publiczny	20322	6129	1949	3039	4510
sektor prywatny	90788	30500	9790	12147	18196
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	525	267	6	105	193
Przemysł	63156	23891	8225	9893	14881
w tym:					
przetwórstwo przemysłowe	54294	21623	7529	9072	13113
Budownictwo	7706	3477	1019	952	2410
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	21581	3893	946	1706	1807
Transport i gospodarka magazynowa	6743	1009	293	230	655
Informacja i komunikacja	1334	152	41	52	5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	676	110	38	52	90
Administrowanie i działalność wspierająca	301	145	53	112	86
Edukacja	610	39	2	29	4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	8456	3631	1116	2040	2575
Pozostała działalność usługowa	22	15	-	15	-

W tabelicy 8 zebrano informacje o liczbie osób korzystających ze świadczeń przysługujących osobom pracującym w warunkach szkodliwych. Najbardziej rozpowszechnionym rodzajem świadczeń dodatkowych w 2010 r. były napoje, które stanowiły 35,7% wszystkich świadczeń (27,9% w 2009 r.). Dodatki pieniężne oraz posiłki profilaktyczne stanowiły odpowiednio 26,6% oraz 25,7% świadczeń, (wobec 27,0% i 28,2% przed rokiem). W ujęciu absolutnym, w 2010 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, nastąpił wzrost liczby osób korzystających ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach

szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych o 7,1%, z 85,3 tys. do 91,4 tys. osób. Liczba osób korzystających ze świadczeń w formie napojów zwiększyła się o 8,8 tys. osób (o 37,0% więcej w porównaniu z rokiem 2009), nieznacznie wzrosła liczba osób korzystających z innych środków odżywczych, dodatkowych urlopów i dodatków pieniężnych (odpowiednio o 14,1%, 12,5% oraz o 5,2% w stosunku do roku poprzedniego). Najgłębszy spadek dotyczył liczby osób korzystających z uprawnień wynikających z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (o 4,3 tys. osób, czyli o 75,8% mniej niż w 2009 r.) oraz korzystających z posiłków profilaktycznych (o 0,6 tys. osób, czyli o 2,3% mniej niż przed rokiem). Nieznacznie zmniejszyła się również liczba korzystających ze skróconego czasu pracy – o 40 osób mniej niż w roku poprzednim.

TABL. 8 ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sektor		Ogółem	Sektor	
		publiczny	prywatny		publiczny	prywatny
	2009			2010		
	osoby korzystające					
Posiłki profilaktyczne	24063	13939	10124	23511	13167	10344
Napoje	23819	7991	15828	32623	12121	20502
Inne środki odżywcze	4010	1754	2256	4576	2150	2426
Dodatki pieniężne	23063	12528	10535	24265	13131	11134
Skrócony czas pracy	1974	1679	295	1934	1388	546
Dodatkowe urlopy	2750	2622	128	3095	2824	271
Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze	5662	5445	217	1368	1111	257

W 2010 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, w skali Polski nastąpił wzrost kosztów świadczeń ogółem z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych z 79919,0 tys. zł do 80930,2 tys. zł (o 1011,2 tys. zł, tj. o 1,3%). Jednocześnie odnotowano wzrost wartości odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy o 799,2 tys. zł, a ich udział w kosztach świadczeń ogółem zmniejszył się z 89,4% do 89,2%.

W województwie łódzkim ogólna kwota świadczeń wypłaconych na skutek wypadków przy pracy i chorób zawodowych w roku 2010 zmniejszyła się o 443,6 tys., tj. o 17,0%, do 2162,3 tys. zł. Udział wartości odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w ogólnej wartości świadczeń zmniejszył się z 92,9% do 91,8%, a w wartościach bezwzględnych wspomniane wydatki zmniejszyły się o 436,0 tys. zł.

W 2010 r., jak przed rokiem, największa część kwoty świadczeń ogółem z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych przypadła na osoby zatrudnione w przedsiębiorstwach przemysłowych. Udział świadczeń wypłaconych pracownikom przemysłu wyniósł 1279,4 tys. zł. Najwięcej przypadło w udziale zatrudnionym w przetwórstwie przemysłowym (40,8% ogółu świadczeń), 14,8% świadczeń trafiła do zatrudnionych w budownictwie, w handlu i naprawie pojazdów samochodowych – 9,6%.

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost średniego kosztu świadczenia na osobę z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych – z 3217 zł do 3296 zł w 2010 r.

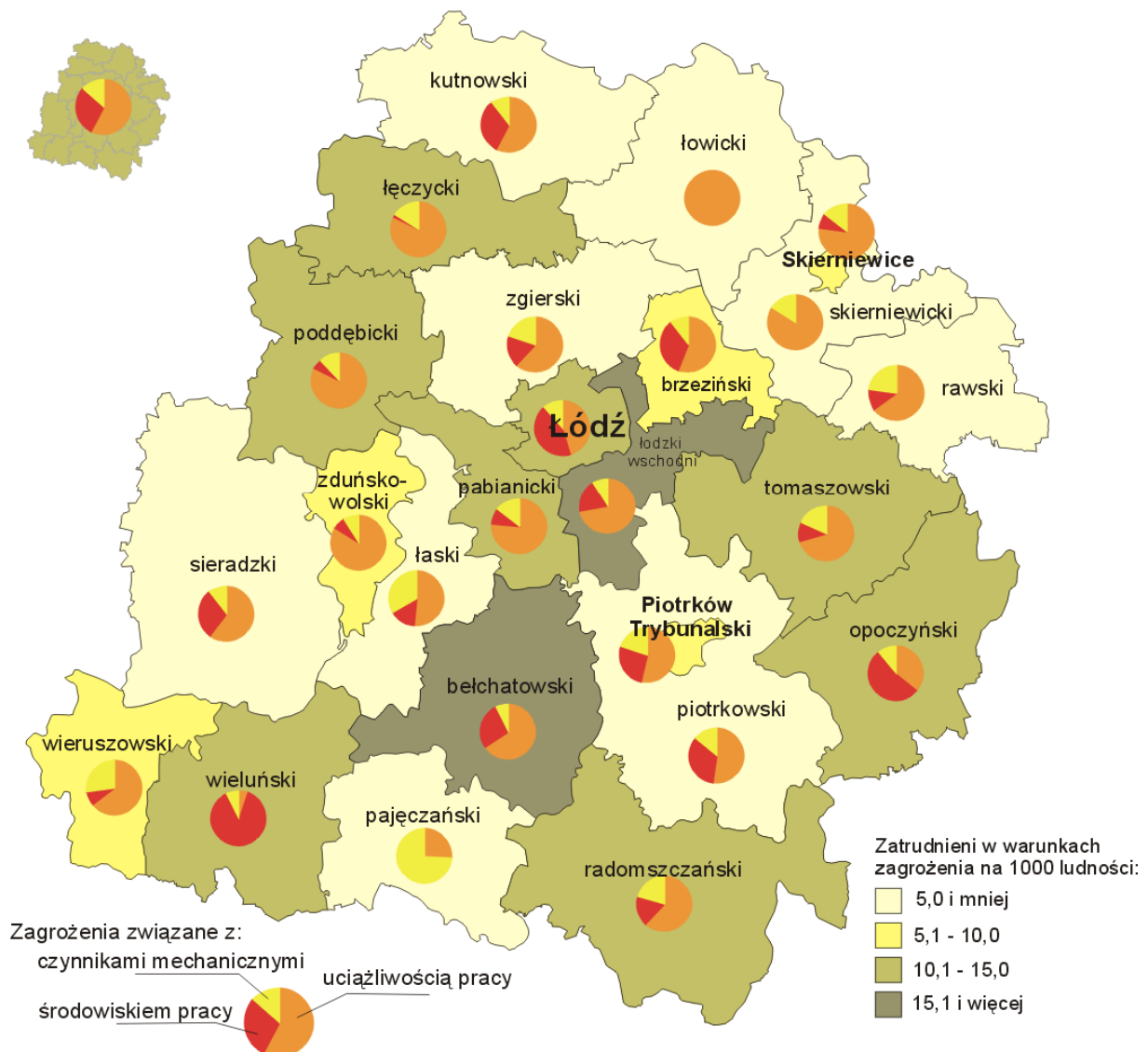
TABL. 9 KOSZTY ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHOROÓB ZAWODOWYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych			
	w tys. złotych		średni koszt świadczenia w złotych na osobę	
	razem	w tym z tytułu wypadków przy pracy	razem	w tym z tytułu wypadków przy pracy
OGÓŁEM.....2009	2605,9	2420,2	3217,2	3209,8
.....2010	2162,3	1984,2	3296,2	3124,7
sektor publiczny.....	734,5	595,7	4534,0	3893,5
sektor prywatny.....	1427,8	1388,5	2890,3	2880,7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	14,8	11,7	2466,7	2925,0
Przemysł.....	1279,4	1140,3	3349,2	3057,1
w tym:				
przetwórstwo przemysłowe.....	881,4	756,5	2745,8	2409,2
Budownictwo.....	320,6	319,4	4391,8	4436,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych.....	207,3	201,0	2692,2	2791,7
Transport i gospodarka magazynowa.....	133,2	126,0	3700,0	3600,0
Informacja i komunikacja.....	3,1	3,1	1550,0	1550,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	4,5	4,5	1125,0	1125,0
Edukacja.....	18,4	18,4	3680,0	3680,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	181,0	159,8	2549,3	2350,0

W 2010 r. powiatem o najniższym udziale zatrudnionych w warunkach zagrożenia w województwie łódzkim był powiat zgierski, w którym zatrudnieni w warunkach zagrożenia stanowili 0,2% ogółu zatrudnionych w niekorzystnych warunkach pracy w województwie, w powiecie pajęczańskim – 0,3%, w powiecie łowickim – 0,5%, a w powiecie skierniewickim – 0,7%.

Powiatem o największym udziale osób zatrudnionych w warunkach zagrożeniach było miasto Łódź, gdzie w 2010 r. osoby te stanowiły 31,6% ogólnej liczby zatrudnionych w warunkach zagrożenia w województwie. W 2010 r. w porównaniu z rokiem poprzednim liczba osób zatrudnionych w niekorzystnych warunkach pracy w Łodzi zmniejszyła się o 12,5%. Względny spadek liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia występował ponadto w 11 innych powiatach – najmniejszy o 1,4% odnotowano w powiecie kutnowskim, a największy o 67,6% w powiecie łaskim oraz w powiecie sieradzkim – o 46,8%. Na tle 12 powiatów o względnym przyroście liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia w porównaniu z rokiem 2009 wyróżniał się powiat bełchatowski, w którym wyniósł on jedynie 1,9% oraz opoczyński – 3,9%. Powiatami o największym względnym przyroście był powiat poddębicki – 304,1% oraz zgierski – 141,9%.

ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA CZYNNIKAMI SZKODLIWYMI I NIEBEZPIECZNYMI DLA ZDROWIA WEDŁUG POWIATÓW W 2010 R.

WYPADKI PRZY PRACY

Statystykę wypadków przy pracy osób pracujących prowadzi się w oparciu o informacje i dane o tych wypadkach w całej gospodarce narodowej (poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi), uzyskiwane ze statystycznej karty wypadku przy pracy. Dane o wypadkach przy pracy charakteryzują osoby, które uległy wypadkom indywidualnym i zbiorowym.

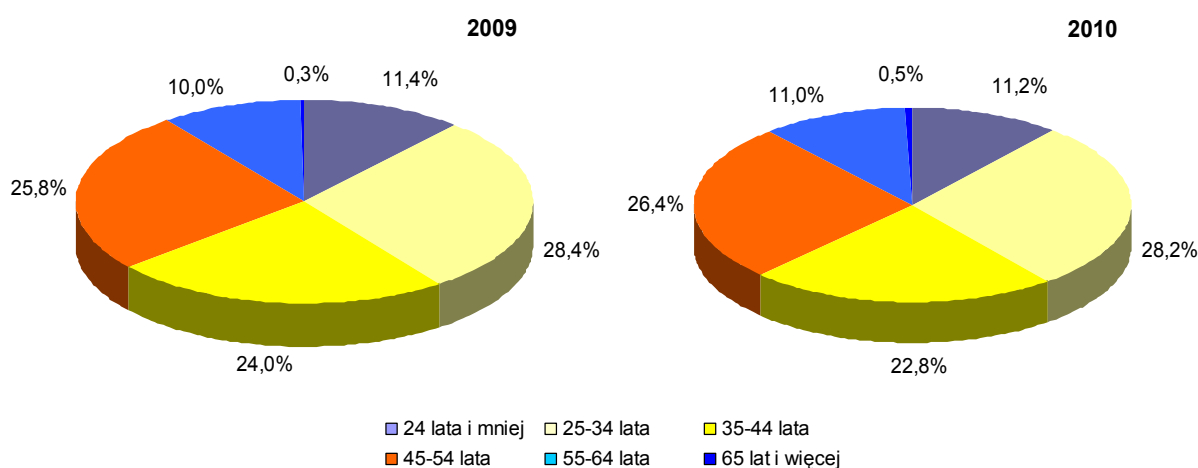
Badaniem statystycznym objęte są wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego czy na karcie wykazana została niezdolność do pracy, czy nie (z powodu np. hospitalizacji poszkodowanego, czy odmowy przyjęcia zwolnienia lekarskiego).

Liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy w 2010 r. w województwie łódzkim wyniosła 5,6 tys. osób i była wyższa niż przed rokiem o 1,6%.

W 2010 r. największą liczbę osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy i traktowanych na równi z wypadkami przy pracy – 1584 osoby, odnotowano w grupie wieku 25-34 lata, a także w grupach: 45-54 lata – 1482 osoby oraz 35-44 lata – 1278 osób. Przed rokiem liczba osób poszkodowanych w omawianych grupach wyniosła odpowiednio 1572, 1428 i 1327. Nieco mniej liczną grupę w 2010 r. stanowili poszkodowani w wieku 17-24 lata – 629 osób oraz pracujący-poszkodowani w wieku 55-64 lata – 616 osób. W 2009 r. liczba poszkodowanych w wymienionych grupach wieku wynosiła odpowiednio 632 i 552 osoby.

W porównaniu z rokiem 2009 największy względny wzrost liczby poszkodowanych odnotowano w grupie wieku 65 lat i więcej – o 52,9% (o 7 osób) oraz w grupie 55-64 lata – o 11,6% (o 64 osoby). Spadki liczby poszkodowanych odnotowano w grupie 35-44 lata o 3,7% (o 49 osób) oraz w najmłodszej grupie 17 lat i mniej, gdzie odnotowano 1 poszkodowaną osobę wobec 4 osób w roku poprzednim. Liczba poszkodowanych w grupie wieku 18-24 lata nie zmieniła się porównaniu z rokiem 2009.

STRUKTURA OSÓB POSZKODOWANYCH W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG WIEKU

Struktura liczby wypadków i liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy według sekcji PKD w województwie łódzkim, w porównaniu z rokiem poprzednim, jest zbliżona. Dane o poszkodowanych w wypadkach przy pracy według sekcji PKD w województwie łódzkim wskazują, że rodzajem działalności o najwyższym udziale poszkodowanych w wypadkach przy pracy w 2010 r. (podobnie jak rok wcześniej) było przetwórstwo przemysłowe, w którym poszkodowani stanowili 33,8% (przed rokiem 35,6%). W dalszej kolejności wymienić należy sekcje: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 14,2% (11,9%) i opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 10,4% (11,9%). Z kolei najmniejszy odsetek poszkodowanych w wypadkach związanych z pracą odnotowano w sekcji informacja i telekomunikacja (0,4% w 2010 r. i 0,5% rok wcześniej), pozostałej działalności usługowej (odpowiednio 0,4%, przed rokiem 0,4%) a także w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (1,0% i 0,7%) oraz działalności profesjonalnej naukowej i technicznej (1,0% i 0,8%)

Porównując liczbę poszkodowanych w wypadkach w 2010 r. w poszczególnych sekcjach z rokiem 2009, największe względne wzrosty odnotowano w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie – o 52,6%, administrowaniu i działalności wspierającej – o 45,0% oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej – o 25,0%. Najgłębszy spadek liczby poszkodowanych odnotowano w obsłudze rynku nieruchomości – o 23,5%.

TABL.10. WYPADKI PRZY PRACY I TRAKTOWANE NA RÓWNI Z WYPADKAMI PRZY PRACY (W TYM ZBIOROWE) ORAZ LICZBA POSZKODOWANYCH W WYPADKACH WEDŁUG SEKCJI PKD

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba wypadków				Poszkodowani w wypadkach			
	ogółem	w tym zbiorowych	ogółem	w tym zbiorowych	ogółem	w tym zbiorowych	ogółem	w tym zbiorowych
	2009		2010		2009		2010	
OGÓŁEM.....	5473	19	5584	21	5528	74	5615	52
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	38	-	58	-	38	-	58	-
Przemysł.....	2226	4	2116	5	2230	8	2126	15
w tym:								
przetwórstwo przemysłowe	1967	3	1890	5	1970	6	1900	15
Budownictwo	410	1	381	2	411	2	383	4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych.....	657	2	794	1	659	4	795	2
Transport i gospodarka magazynowa	422	-	407	3	422	-	411	7
Zakwaterowanie i gastronomia	66	-	72	-	66	-	72	-
Informacja i komunikacja	25	-	25	-	25	-	25	-
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	41	1	51	1	42	2	52	2
Obsługa rynku nieruchomości	79	1	62	-	81	3	62	-
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	43	1	55	-	44	2	55	-
Administrowanie i działalność wspierająca.....	293	-	281	2	293	-	283	4
Administracja publiczna i obrona narodowa obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	215	4	317	3	222	11	322	8
Edukacja	254	1	298	-	256	3	298	-
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	623	4	579	4	658	39	585	10
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....	61	-	64	-	61	-	64	-
Pozostała działalność usługowa.....	20	-	24	-	20	-	24	-

W 2010 r., podobnie jak przed rokiem, najwięcej osób poszkodowanych było wśród pracowników podmiotów o liczbie pracujących: od 50 do 249 oraz 500 i więcej osób. Poszkodowani, zatrudnieni w jednostkach powyżej 500 osób pracujących, stanowili 32,1% ogółu poszkodowanych, natomiast odsetek poszkodowanych w wypadkach przy pracy w podmiotach o liczbie od 50 do 249 pracujących wyniósł 31,2% ogólnej liczby poszkodowanych. W porównaniu z rokiem poprzednim, liczba poszkodowanych w wypadkach wzrosła w trzech grupach zakładów (zatrudniających 2-9 osób, 10-49 osób oraz 50-249 osób). W pozostałych grupach zakładów liczba poszkodowanych spadła.

Statystyka wypadków przy pracy jest na tyle szczegółowa, że można wskazać grupy zawodów, w których pracujący są najczęściej narażeni na wypadek przy pracy. Najbardziej zagrożonymi wypadkami przy pracy grupami zawodów byli: robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń – poszkodowani z tej grupy stanowili 10,4% ogólnej liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy, a także kierowcy i operatorzy pojazdów oraz operatorzy i monterzy maszyn, których udział wśród poszkodowanych wyniósł po 8,8%. Najmniej zagrożeni wypadkiem przy pracy byli: specjaliści szkolnictwa i operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych. Poszkodowani z tych grup zawodów stanowili w 2009 r. tylko 2,7% i 3,2% z ogólnej liczby poszkodowanych (rok wcześniej 2,4% i 2,8% ogólnej liczby poszkodowanych).

TABL.11. WYDARZENIA POWODUJĄCE WYPADKI PRZY PRACY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009			2010		
	Ogółem	Sektor		Ogółem	Sektor	
		publiczny	prywatny		publiczny	prywatny
OGÓŁEM.....	5528	1774	3754	5615	1758	3857
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi.....	203	79	124	215	59	156
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie.....	18	3	15	13	1	12
Zderzenie z (uderzenie w) nieruchomy przedmiot.....	1266	438	828	1389	498	891
Uderzenie przez obiekt w ruchu.....	1180	275	905	1147	266	881
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym.....	1148	263	885	1095	212	883
Uwięzienie, zmiżdżenie.....	353	61	292	328	55	273
Obciążenie fizyczne, psychiczne.....	619	272	347	640	248	392
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia	165	108	57	131	105	26
Inne wydarzenia.....	549	266	283	635	306	329
Brak informacji.....	27	9	18	22	8	14

Istotną z punktu widzenia ochrony pracowników i ograniczania przyszłej liczby wypadków przy pracy jest informacja o najczęstszych wydarzeniach powodujących wypadki. Struktura zdarzeń w 2009 i 2010 r., pomimo spadku ich liczby, była zbliżona. Najczęstszymi przyczynami wypadków w 2010 r. były: „zderzenie z (uderzenie w) nieruchomym przedmiotem” – 24,7%, „uderzenie przez obiekt w ruchu” – 20,4%, oraz „kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym” – 29,5%. Wymienione trzy grupy zdarzeń były łącznie przyczyną 64,7% ogólnej liczby wypadków, podczas gdy w 2009 r. stanowiły przyczynę 65,0% wszystkich wypadków przy pracy (odpowiednio 22,9%, 21,3% i 20,8%).

Biorąc pod uwagę czynności wykonywane przez pracowników w chwili wypadku, to w 2010 r. podczas „poruszania się” (m.in. (w)chodzenia, biegania, skakania, wstawania, siadania, pływania itp.) poszkodowanych w wypadkach zostało 35,5% ogółu. Następnie, przy pracach polegających na „operowaniu przedmiotami” poszkodowanych zostało 16,1%, a podczas „transportu ręcznego” 14,4%. W „pracach narzędziami ręcznymi” poszkodowanych zostało 11,3%, w przypadku 10,6% osób czynnościami wykonywanymi w chwili wypadku było „obsługiwanie maszyn”. Wymienione wyżej pięć grup czynności wykonywanych w chwili wypadku występowało w przypadku 87,9% poszkodowanych (przed rokiem 86,7%).

Następstwem rodzaju zdarzeń powodujących wypadek przy pracy oraz wykonywanych czynności jest rodzaj odniesionego urazu w wyniku wypadku. Pracownicy najczęściej doznawali „ran i powierzchownych urazów”. W 2010 r. było to 38,7% przypadków, przed rokiem 40,2%. W drugiej grupie powszechnie występujących urazów znalazły się „przemieszczenia, zwichnięcia, skręcenia i naderwania” – 22,0% przypadków (20,7% przed rokiem), natomiast trzecią grupę najczęstszych uszkodzeń ciała stanowiły „złamania kości” występujące wśród 19,4% poszkodowanych.

Na podstawie danych statystycznych z karty wypadków przy pracy można również wskazać części ciała, które najczęściej podlegają uszkodzeniu w wyniku wypadku, a więc umiejscowienie urazu. W pierwszej kolejności są to urazy kończyn górnych – ręka, nadgarstek, przedramię, łokieć, ramię, okolica pachowa i naramienna. W 2010 r. uszkodzenia tego rodzaju wystąpiły u 42,8% poszkodowanych w wypadkach przy pracy, podczas gdy w 2009 r. odsetek poszkodowanych z urazami kończyn górnych wyniósł 43,6%. W drugiej kolejności pod względem częstości umiejscowienia urazu znalazły się osoby z ranami kończyn dolnych – miednica, udo, kolano, podudzie i stopa. Ich urazy odnotowano w 2010 r. wśród 33,9% poszkodowanych, a rok wcześniej u 32,7%. Trzecia znacząca grupa urazów dotyczyła głowy poszkodowanych, w 2010 r. odsetek osób z tym urazem wyniósł 10,4%, a rok wcześniej 10,5%.

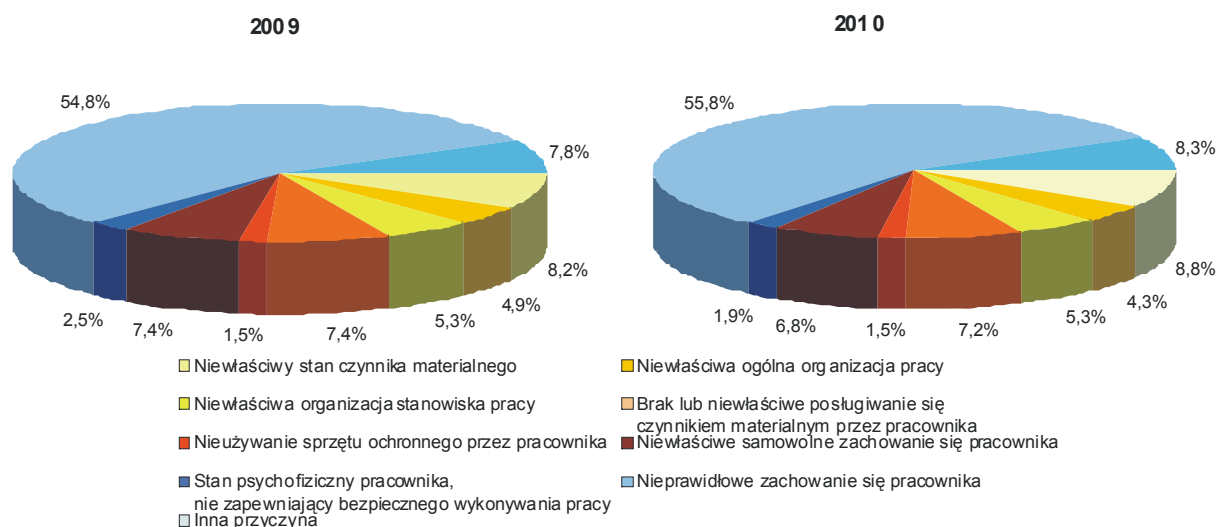
Dalsza szczegółowa analiza liczby i struktury osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy według stopnia uszkodzenia ciała wskazuje, że w 2010 r. najczęściej dochodziło do lżejszych uszkodzeń ciała – występowały one u 99,1% osób spośród ogółu poszkodowanych w wypadkach przy pracy. Osoby, które doznały ciężkiego uszkodzenia ciała stanowiły 0,6% ogółu poszkodowanych w wypadkach, a zdarzeniu śmiertelnemu uległo 0,3%. W 2009 r. odsetek osób poszkodowanych

z lżejszym uszkodzeniem ciała wyniósł 98,8%, z ciężkim uszkodzeniem ciała 0,8%, a udział osób, które poniosły śmierć wyniósł 0,4%.

Średnia liczba dni niezdolności do pracy poszkodowanego w wyniku wypadku przy pracy w wyniosła w 2010 r. 36,2 dnia (przed rokiem 42,7 dnia). Struktura liczby dni niezdolności do pracy pozostaje na zbliżonym poziomie jak przed rokiem. W przypadku 31,3% osób w 2010 r. i 30,3% osób w 2009 r. okres niezdolności do pracy z powodu wypadku przy pracy wyniósł od 1 do 3 miesięcy. Osoby niezdolne do pracy w okresie od 21 dni do 1 miesiąca stanowiły drugą znaczną grupę poszkodowanych w wypadku przy pracy, odpowiednio 14,9% osób w 2010 r. oraz 14,4% osób w 2009 r.

Podsumowując analizę można dodatkowo wskazać przyczyny wypadków przy pracy mając na uwadze, że może występować kilka przyczyn tego samego zdarzenia. Ponad połowę przyczyn wypadków przy pracy, tj. 6073 (5830 w 2009 r.) było nieprawidłowe zachowanie się pracownika. Inne przyczyny wypadków przy pracy w 2010 r., według częstości ich występowania, to: niewłaściwy stan czynnika materialnego, który dotyczył 8,8% zdarzeń (w roku 2009 – 8,2%); brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym przez pracownika, stanowiące powód 7,2% wypadków (w roku 2009 – 7,4% wypadków) oraz niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika, które było przyczyną 6,8% wypadków przy pracy (w roku 2009 był to powód 7,4% wypadków). Najrzadziej występującymi czynnikami powodującymi wypadki przy pracy były: stan psychofizyczny pracownika, nie zapewniający bezpieczeństwa pracy, stanowiący przyczynę 1,9% wypadków (2,5% wszystkich zdarzeń w roku 2009) oraz nieużywanie sprzętu ochronnego przez pracownika, które przyczyniło się zarówno w 2010 r., jak też w roku poprzednim. do 1,5% wypadków.

STRUKTURA PRZYCZYŃ WYPADKÓW PRZY PRACY I TRAKTOWANYCH NA RÓWNI Z WYPADKAMI PRZY PRACY^a

^a Możliwe jest kilka przyczyn tego samego wypadku.